

Soạn bài Chiều xuân (Anh Thơ) - Ngữ văn lớp 11

Câu 1: Bức tranh "chiều xuân" qua ngòi bút Anh Thơ hiện lên như thế nào? Hãy chỉ ra nét riêng của bức tranh đó.

Trả lời:

Bài thơ là một bức tranh mùa xuân vào buổi chiều - tiêu biểu cho cảnh xuân nơi đồng quê miền Bắc nước ta. Bài thơ mạnh ở lối tả. Không tả tỉ mỉ chi tiết mà quan sát rộng, mặc dù thế vẫn muốn thu tóm từ linh hồn của cảnh. Có thể nhận xét chung rằng bức tranh buổi chiều xuân khá yên ả. Thậm chí có phần hơi vắng lặng nữa.

Buổi chiều xuân rất đặc trưng trước hết chính là ở cảnh mưa: mưa bụi, mưa xuân thưa thớt bay. Mưa gợi những mầm non thức dậy. Cảnh đầu tiên lọt vào tầm quan sát của tác giả là cảnh bên đò. Nhưng như đã nói, bức tranh không được chụp vào lúc đông vui nhộn nhịp, nên như hoà vào cái yên ả của buổi chiều xuân kia, con đò cũng "biếng lười nằm mặc nước sông trôi". Điểm tuyệt liên tục thêm vào bức tranh ấy là quán tranh vắng, là những chùm hoa xoan tím "rụng rơi rời rạc".

Cảnh từ gần được mở rộng thêm, cao và xa hơn. Nhưng vẫn là những nét đặc trưng của mùa xuân đồng bằng Bắc Bộ: cỏ non tràn biếc cỏ, đàn sáo đen, những cánh bướm rập rờn,... Khổ thứ hai có một hình ảnh thơ thật độc đáo và xuất sắc:

Những trâu bò thong thả ăn mưa

Ba khổ thơ gần như chỉ là những câu thơ tả cảnh. Có thể nói cả bài thơ hợp thành một bức tranh quê giản dị, mộc mạc, thanh nhã, hơi gợi buồn vì cảnh vắng quá, yên tĩnh quá.

Câu 2: Anh (chị) có cảm nhận gì về không khí và nhịp sống thôn quê trong bài thơ? Không khí và nhịp sống ấy được gợi tả bằng những từ ngữ, chi tiết và bằng thủ pháp nghệ thuật nào?

Trả lời:

Bài thơ tả cảnh nhưng lại gợi ra rất rõ cái không khí và nhịp sống muôn đời ở nông thôn ta thời trước, đó là sự bình yên. Con đò nằm biếng lười, quán vắng, những cánh bướm rập rờn, những đàn trâu thong thả,... tất cả đều có dáng khoan thai. Phải chờ đợi đến hai câu cuối của bài thơ, người đọc mới thấy xuất hiện hình ảnh con người. Nhưng con người sao cũng thụ động quá:

Lũ cò con chốc chốc vụt bay ra,

Làm giật mình một cô nàng yếm thắm

Cúi cúi cào cỏ ruộng sắp ra hoa.

Soạn bài Chiều xuân (Anh Thơ) - Ngữ văn lớp 11

Câu thơ chụp được đúng cái thời khắc lao động của người thiếu nữ. Một cô thôn nữ chăm chỉ trong một buổi chiều quê tĩnh lặng. Câu thơ tả động nhưng thực ra là để nói cái tĩnh. Và nói cái tĩnh tất nhiên cũng lại để tiếp tục nhấn mạnh vào cái nhịp sống rất bình yên của một vùng quê mà dường như tất cả vẫn còn rất nguyên sơ vậy.

Câu 3: Hãy thống kê những từ láy trong bài thơ và phân tích nét đặc sắc của những từ láy đó.

Trả lời:

Trong bài thơ, thi sĩ đã sử dụng rất nhiều từ láy để dựng cảnh, hay nói đúng hơn là để gợi cái trạng thái tinh thần của cảnh: mưa thì êm êm, quán tranh đứng im lìm, hoa xoan rụng tơi bời, đàn sáo mổ vu vơ, mấy cánh bướm rập rờn, những trâu bò thong thả,... Trong các từ láy đã nêu, trừ từ rơ/bời, các từ láy còn lại đều là những từ láy có tính chất giảm nhẹ: êm êm, vu vơ, rập rờn, thong thả,... và hoặc thì diễn tả trạng thái thụ động hoặc thì diễn tả trạng thái đều đều của chủ thể. Rõ ràng trong tổng thể bài thơ, chính sự kết hợp của những từ láy này đã giúp thể hiện nổi bật vẻ đẹp dịu dàng, yên ả, thanh bình của cảnh chiều xuân cũng như của nhịp sống khoan thai nơi đồng quê của tác giả.